

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah
Velja za vse leto . . . \$6.00
Za pol leta . . . \$3.00
Za New York celo leto . . . \$7.00
Za inozemstvo celo leto . . . \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CORTLANDT 2876.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: CORTLANDT 2876.

NO. 65. — ŠTEV. 65.

NEW YORK, MONDAY, MARCH 19, 1923. — PONDELJEK, 19. MARCA, 1923.

VOLUME XXXI. — LETNIK XXXI.

NEMCIJA HOČE DOBAVLJATI PREMOC

Nemški industrijalci so baje pričeli gladiti pot za novo mirovno pogodbo. — Tudi Stinnes je za to. — Nemški kapitalisti baje hočejo dovoliti francoskim industrijalcem delež pri napravah.

Poroča Lincoln Eyre.

Berlin, Nemčija, 17. marca. — Nemčija je baje pripravljena zagotoviti Franciji in njenim zaveznikom gotov odstotek produkcije premoga in koksa v Ruhr okraju, a pod pogojem, da bo francoska vlada zagotovila nemškim proizvajalcem premoga in koksa zadostno zalogo železne rude iz Lorena.

To je prvi definitivni rezultat pogajanj, ki so se dalj časa vršila med kancelarjem Cuno-jem ter nemškimi jeklarskimi in premogarskimi baroni, med katerimi je tudi Hugo Stinnes.

Ta predlagana zamenjava materiala predstavlja seveda le vogalni kamen poslopja, katero hoče zgraditi vlada kancelarja Cuno, in to poslopje naj bi stopilo na mesto podrtije, katere so povzročile reparacijske klavzule versailleske mirovne pogodbe.

Po naziranjih Nmeev bi primerna uravnavna težkoč, ki se tičejo premoga in železne rude, predstavljala zelo soliden vogalni kamen za novo poslopje reparacijskih težkoč.

Za enkrat je seveda to le domneva, princip, na temelju katerega bi bilo mogoče skleniti dogovor.

Nemčija si na vse mogoče načine prizadeva spraviti to vprašanje v red, a v njenih prizadevanjih jo ovira francoska vlada, ki je več kot enkrat povsem jasno izjavila, da se hoče za trajno polastiti Porenske in Ruhr okraja in da je to njen glavni cilj, ne pa plačanje nemške vojne odškodnine.

Poročevalce pa je izvedel iz zanesljivega vira, da je sporazum mogoč, ker se tiče cela stvar izključno le ekonomskih zadev, katere morajo uravnati izvedenci na temelju statistik, brez vsake politične ali nacionalistične prilepi.

Nemci trdijo, zahtevajo, da morajo Francozi najprej izprazniti Ruhr okraj in da se smejo šele pozneje in nato vršiti pogajanja za uravnavo spornih ekonomskih vprašanj. Nemški veleindustrijalet, premogarski in jeklarski magnati so baje pripravili odstopiti Francozom del akcijskih svojih podjetij, a dosedaj ni bila uveljavljena še nobena formula, katere bi bilo mogoče rešiti to težavno vprašanje.

ROJAKI, NAROČAJTE SE NA 'GLAS NARODA', NAJVEČJI SLOVENSKE DNEVNIK V ZDruženih Državah.

PREJŠNA ČRNOGORSKA KRALJICA JE UMRLA.

Antibes, Francija, 16. marca. — Prejšnja črnogorska kraljica je umrla tukaj malo pred poldruho uro zjutraj. Njena smrt je nastopila eno uro predno se je odpeljala njena hčerka, italijanska kraljica Helena, s posebnim vlakom iz Antibes v Rim. Ko je dospel poseben vlak v Genovo, je dobila kraljica brzojavno sporočilo, da je njena mati umrla. V sredo je pohitela k bolniški postelji svoje matere.

Prejšnja črnogorska kraljica je dosegla starost 75 let ter je že dalj časa trpela vsled okorenlosti žil ter kroničnega umetja ledvic.

TURKI ZMAGALI PRI VOLITVAH V PALESTINI.

Jeruzalem, Palestina, 16. marca. — Oficijski podatki glede volitev, ki so se vršile v Palestini, kažejo, da je bilo izvoljenih 126 mohamedancev, 93 židov, 22 kristijanov ter osem zastopnikov drugih skupin. Ker se Arabci niso udeležili volitev, je več mest prostih ali nezasedenih.

DENARNA IZPLAČILA V JUGOSLAVJI, ITALIJI IN ZASEDENEM OZEMLJU

se potem naše banke izvršujejo manjšino, hitro in po nizkih cenah.

Vselej se bde na naše stanke!

Jugoslavija:

Raspisila na naše pošte in izplačuje "Kr. poštni čehovni urad in "Jadranska banka" v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, Kranju, Celju, Mariboru, Dubrovniku, Splitu, Samojeru ali drugod, kjer je pošt na hitro izplačilo najugodnejše.

100 Din. . .	\$ 1.30	K 400
200 Din. . .	\$ 2.40	K 800
500 Din. . .	\$ 5.65	K 2,000
1000 Din. . .	\$ 11.20	K 4,000
2000 Din. . .	\$ 22.20	K 8,000
5000 Din. . .	\$ 55.00	K 20,000

Italija in zasedeno ozemlje:

Raspisila na naše pošte in izplačuje "Jadranska banka" v Trstu, Opaziti in Zagrebu.

50 lir	\$ 2.90
100 lir	\$ 5.50
300 lir	\$ 15.60
500 lir	\$ 25.50
1000 lir	\$ 50.00

Za posiljateljce, ki presegajo znesek pet tisoč dinarjev ali po dvatisoč lir dovoljujejo po pogodbi in po posiljateljski postop.

Vrednost dinarjem in liram sedaj ni stalna, menja se večkrat in nepredvidljivo; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej. Računamo po ceni dneva dne, ko nam doseže posiljatelj denar v roke.

Glede izplačil v ameriških dolarjih glejte poseben oglas v tem listu. Denar nam je poslati najbolje po Domestic Money Order ali po New York Bank Draft.

FRANK SAKNER STATE BANK

65 Cortlandt Street New York, N. Y.
Glavno ustanovišče Jadranske Banke.

PREDSEDNIK HARDING NA POČITNICAH.

Predsednik Harding se mudi na daljših počitnicah v Floridi ter večji del igra golf. Slika nam ga kaže v treh pozicijah.

NOVA TEORIJA GLEDE FRANGOSKA DIVJAŠTVA V DUBLINU JE ZAGONETNEGA UMORA V ZASEDENEM OZEMLJU MALO MIRNEJŠE

Ljubimka pisma predstavljajo nov ključ k rešitvi zagonetnega umora. — Mladi obćudovalec je bil oproščen.

New York, 18. marca. — Detektivski skušajo na vsak način rešiti skrivnost umora mlade Dorothy Keeman, katero so našli mrtvo v njenem elegantnem stanovanju v četrti zjutraj. Prepričani so, da jo je umoril neki nepoznan človek, ki je prišel v njeno stanovanje v namenu, da odnese več ljubezenskih pism, katere ji je poslal neki moški, ki ji je podaril več dragocenih draguljev ter kožuhovine, s katero se je postavljala v elegantnem svetu.

Detektivski so razširili svoje preiskave, v zvezi se tem umorom na Chicago in Philadelphia. Na ta način skušajo ugotoviti dejstva, ki so baje v najožjem stiku s tragedijo. Glasi se, da so našli detektivski približno pet in dvajset pism. Brez dvoma jih je pisal Doroteji neki moški, ki je bil za ljubljene vanjo ter bil obenem skrajno nepreviden.

Tekom svojega znanstva z dedico, ki je bila umorjena, ji je podaril več tisoč dolarjev, ji kupil diamante ter več zimskih sukenj in najboljše kožuhovine. Vrednost draguljev, katere je imela, je bila seveda pretirana.

Vsa znamenja kažejo, da je pripisovala Doroteji tem ljubezenskim pismom veliko važnost, kajti imela jih je spravljene v po-družnici National City Bank na dva in štirideseti cesti. Dotični predal so mogli odpreti šele potem, ko je privolila v njeno mati, ki je naravna dedinja.

O nadaljnjem poteku cele zadeve bomo poročali.

PREDLAGANO GLASOVANJE GLEDE PIVA IN VINA.

Trenton, N. J., 16. marca. — Republikanski člani državne zakonodaje so v svojem strankarskem prizadevanju sklenili predložiti narodu pri bodočih volitvah vprašanje, če bi bila zopetna uvedba piva in vina zaželjena. Na ta način skušajo uničiti napore senatorja Edge-a, ki se zavzema za olajšanje sedanjih protibijeljskih postav.

Vsa znamenja kažejo, da je to le strankarski maneuver, kot je izjavil republikanski voditelj v zakonodaji, Corio.

Francozi so ustrelili tri nadaljne Nemce. — Prvi je bil ustreljen v Recklinghausen, drugi v Essenu in tretja žrtev je bila deklica v Mainzu.

Duesseldorf, Nemčija, 18. marca. — Dva Nemca sta bila ustreljena od francoskih straž tekom preteklih noči. — eden v Recklinghausen in drugi v Essenu. Francozi pravijo, da so skušali trije Nemci prebrzati telefonske in brzojavne žice in da so streljale straže na temelju odločnih povelj, katere so dobili od svojih častnikov. Nemci so izjavili, da so izvedli sabotažna dejanja na povelje svojih predstojnikov. — Glavni teh, ki je bil aretiran v Duesseldorfu, je izjavil, da se je pokoril poveljem, ki so prišla iz Berlina.

Mainz, Nemčija, 18. marca. — Neka mlada nemška ženska je bila ustreljena danes, ko je za delo kroglja iz revolverja, "ki se je slučajno sprožil". Ta revolver je držal v roki neki podivjan francoski vojak.

Glasi se, da se je vojak "igral" z revolverjem, ki pa se je med igranjem slučajno sprožil.

Koblentz, Nemčija, 17. marca. — Medzavezniška porenska komisija je danes objavila dve odredbi, ki se tičeata odplačevanja vojne odškodnine v blagu.

Prva odredba določa, da imajo Francozi in Belgijci pravico polastiti se v zasedenem ozemlju vseh strojev in drugih predmetov, vključno konje in govejo živino. Druga odredba pa določa zaplenjenje vse lastnine zaveznikov držav ali njihovih podanikov in državljanov v zasedenih ozemljih.

Essen, Nemčija, 17. marca. — Francozi so pričeli danes nakladati koks iz Concordian rova v Oberhausen, potem so za zaplenili 30.000 ton tega materiala.

Rov je last nemških in francoskih kapitalistov, a pretežna večina delne je last Francozov. V nemških krogih se glasi, da se bodo pojavile raditega številne komplikacije.

VEČJI DOHODKI IZ DOHODNINSKEGA DAVKA.

Washington, D. C., 16. marca. — Dohodki iz dohodninskega davka so v tekočem letu dosti večji kot pa so bili v preteklem.

Politični položaj se je izboljšal, kajti narod se v glavnem zanima za rokoborbo, ki se je vršila v Dublinu.

Dublin, Irsko, 19. marca. — Mike McTigue, irski šampion, je zmagal v bitki s francoskim Senegalcem Siki-jem, ki je porazil francoskega mojstra Carpentierja. Dvajset "rund" je bilo v cellem, a irski pristaši rokoborbe niso bili nič kaj posebno zadovoljni, kajti cela stvar je bila precej pusta in dolgočasna.

V osemnajsti rundi je zadal Iree Senegalecu tri grde udarce preko čeljusti in Iree so že pričeli upati, da bo njih borilec zmagal.

V devetnajsti rundi se je nudila McTigue-ju primerna prilika, Siki je opešal, a končni izid boja ni pomenjal nobene odločilne zmage, niti za enega, niti za drugega.

Georges Carpentier, katerega je porazil Siki, je bil navzoč ter je takoj izzval McTigue-ja. Iree, ki so bili navzoči, so viharno ploskali Carpentierju in najbolj dramatičen dogodek je bil, ko je stopil na borilni oder oče McTigue-ja ter poljubil svojega sina na obe lici.

Vlada je bila pripravljena na republikanske demonstracije, vendar pa ni bilo nikakih neredov, razven eksplozije neke mine v bližini gledišča, v katerem se je vršil boj.

Zgodaj zjutraj, pred borbo, je dobil Siki pretirano pismo v gal-skem jeziku, a ker ne razume niti angleščine, je ostal popolnoma miren ter se ni brigal za to pismo.

Najprej se je glasilo, da ga bodo privedli v gledišče v oklopnem avtomobilu, a tega ni bilo treba storiti. Večji vojaški oddelek je zasledoval potek boja in borilec sta bila zadržana za celo uro in pol, nakar so ju odvedli v hotele z vojaškim spremstvom.

Cela afera je povzročila v Angliji precej razburjenja in vsi listi poročajo o njej, ker domnevajo da je bolj političnega kot pa športnega značaja.

ANGLEŠKA VELIČANSTVA SE PRILIZUJEJO DELAVCEM.

London, Anglija, 16. marca. — Angleški delavski voditelji so bili zopet povabljeni v Buckingham palačo, kjer sta jih pogostila kralj in kraljica v družbi svojih otrok.

FRANCOZI SO PROTI POSREDOVANJU

Francoška vlada pravi, da ne potrebuje nobene intervencije in da bi jo slednja oropala uspehov njenega samostalnega nastopa. — V nadaljnjem izjavlja, da mora nemška država otvoriti direktna pogajanja.

Poroča Wilbur Forrest.

Pariz, Francija, 17. marca. — Ker so ga vznemirili obupni napor nemške vlade, da se takoj prične s pogajanjimi glede Ruhr okraja, s čemur hoče kabinet Cuno-ja tudi rešiti svoj obstoj, je naročil ministrski predsednik Poincare vsem svojim poslanikom v Washingtonu, Londonu, Rimu in Pragi, naj obvestijo tozadevne države, da bo smatrala Francija vsak poskus posredovanja za neprijeteljsko ali celo sovražno dejanje. (To je najcenejši način, kako olepšati svojo lastno sramoto.)

Izraz "sovražno dejanje" bo pojasnil državnemu tajniku Hughesu francoski poslanik Jusserand, ki mu bo povedal, da ne pomenja to dejanskega sovražnega dejanja, temveč le to, da hoče Francija uravnati zadevo Ruhr okraja brez zunanje pomoči ali posredovanja. Francija ne potrebuje nikake pomoči ter je mnenja, da bi vsako posredovanje le pomagalo Nemčiji ter oropalo Francijo vseh prednosti, katere si je zagotovila tekom svojih dva meseca trajajočih naporov v Ruhr okraju.

V kolikor je prizadeta Francija, mora staviti nemška vlada zaveznikom direktne in oficijelne predloge. Nemčija mora kapitulirati. Čeprav bo mogoče sporočil poslanik Jusserand državnemu tajniku Hughesu to stališče francoske vlade na bolj diplomatičen način, bo ostala vsebina sporočila dejanski ista.

V francoskih oficijelnih krogih je napravila skrajno mučen utis novica, da je nemško poslanstvo v Washingtonu obvestilo ameriški državni departament, da bi bilo posredovanje Amerike sprejemljivo za čast tako Nemčije kot Francije. Francoška vlada je mnenja, da ne pride vprašanje časti nikakor v poštev pri narodu, ki je neprestano skušal izogniti se svojim obveznostim in da ni mogoče najti nobene enakosti med obema narodoma.

Medtem, ko je ministrski predsednik Poincare odposlal navodila svojim poslanikom v inozemskih glavnih mestih, je izdal francoskih zunanji urad ugotovilo, v katerem se glasi: —

"Treba je ponoviti izjavo, da ustraja francoska vlada pri svojih stališču. Vlada bi smatrala vse posredovalne ponudbe za neprijeteljska ali celo sovražna dejanja. Sklenila je ignorirati vse tozadevne predloge in naj pridejo od zaveznikov ali nevtralnih. Vlada je sklenila upoštevati le predloge, katere bo na javen in oficijelen način stavila nemška vlada.

Ministrski predsednik Poincare je sklenil, da se morajo vršiti vsa oficijelna pogajanja potom reparacijske komisije, v kateri so zastopani vsi zavezniki, tudi Anglija in Italija. Obvestil je angleško vlado, da so bila vsa njegova dosedanja dejanja v strogem soglasju z določbami mirovne pogodbe in da se bo pogajal z nemško vlado izključno le v družbi z vsemi zavezniki.

OBIČAJI PRED ŠEST TISOČ LETI SO BILI TAKI KOT DANES.

London, Anglija, 18. marca. — Pred šest tisoč leti so živel prebivalci mesta Ur, ki je bilo kaldejsko ter prvotni dom Abrahama, približno tako kot žive ljudje danes, kajti imeli so postavljene sklepalne kontrakte ter se ženili na približno isti način kot danes.

To je razvidno iz poročil iz dotičnega mesta, kjer so se vršila izkopavanja v zadnjem času.

Uprava mest je v onih časih taklo napredovala, da je vključevala kanalni sistem ter dobavo vode. Poleg tega pa so bile ceste tlakovane z asfaltom in suha ozemlja krog mesta so bila na umeten način namočena.

Tudi pravosodje je bilo v onem času precej razvito. Opeke z napismi kažejo različne pravosodne transakcije, vključno poročne kontrakte, prodaje zemljiš in posestev. V vsakem slučaju je bilo treba šest ljudi, ki so nastopile kot priče.

LLOYD GEORGE O SEDANJI ANGLEŠKI VLADI.

London, Anglija, 15. marca. — Prejšnji angleški ministrski predsednik Lloyd George je večerj tekom govora izjavil, da so izgubili konservativci, ki so sedaj na krmilu ves svoj ugled.

Rekel je, da je sedanja angleška vlada absolutno nezmožna, beh kril liberalne stranke.

POROČA JOLANDE SE BO VRŠILA 9. APRILA.

Rim, Italija, 16. marca. — Poroka princesinje Jolande, najstarejše hčerke italijanskega kralja Viktorja Emanuela, z grofom Calvi di Bergolo, je bila definitivno določena na dan 9. aprila. Civilna poroka pri kateri bosta nastopila "ministrski predsednik" Mussolini ter senator Tomaž Tittoni kot zastopnika države, se bo vršila v veliki dvorani kraljeve palače in cerkvena ceremonija v Pavlinski kapeli Kvirimala.

SMRTNA KOSA V NEW YORKU

V soboto popoldne je nagloma umrl za pljučnico rojak Primož Prelovšek, rojen leta 1869 v Trzinu. V Ameriko je prišel pred 18. leti. Zapuščal žalujočo soprogo Mary ter tri otroke: 15-letnega Franka, 9-letno Štefko ter 6-letnega Johna.

Pogreb bo v torek ob devetih iz hiše žalosti 244 East 23. St. V slovenski cerkvi se bo brala maša zadušnica, nakar odpeljejo pokojnika na pokopališče sv. Trojice v Brooklyn. Pokojni Primož je bil dober in priden človek. Marsikateri newyorški rojak se bo zavedno spominjal veselih trenutkov, ki jih je užil v njegovi družbi. Bodi mu lahka ameriška zemlja. Bil je sedem let član Samostojnega društva.

Zavzel se je tudi za združenje o-ška vlada absolutno nezmožna, beh kril liberalne stranke.

